

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра банківської справи

РЕФЕРАТ
кваліфікаційної роботи
на здобуття освітнього ступеня магістра
зі спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування
за магістерською програмою професійного спрямування
«Управління діяльністю банків на фінансовому ринку»
на тему: «Споживче кредитування: проблеми та перспективи
розвитку в сучасних умовах»

Виконавець:

Студентка кредитно-економічного
факультету
Фаліс Альона Анатоліївна

Науковий керівник:

к.е.н., доцент
Онищенко Юлія Ігорівна

ОДЕСА – 2018

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми Сучасний кризовий стан національної економіки, який визначається стагфляційною макроекономічною динамікою, супроводжується тривалою девальвацією та посилюється нестабільною військово-політичною ситуацією в державі вимагає розробки неординарних заходів його подолання через стимулювання соціально-економічного розвитку на основі реалізації стратегічних програм відновлення національної економіки. Втім реалізація таких програм потребує значних фінансових ресурсів, вагому частку з яких могли б забезпечити кредитні кошти, залучені на вітчизняному кредитному ринку.

Метою випускної роботи є розробка науково-методичних підходів та практичних рекомендацій щодо забезпечення ефективного функціонування та розвитку кредитного ринку України.

Завдання дослідження:

- обґрунтувати теоретичні засади функціонування ринку споживчого кредитування та його функції;
- з'ясувати структуру кредитного ринку споживчих кредитів та визначити механізм його функціонування;
- визначити сутність кредитних ресурсів суб'єктів ринку та способи їх залучення;
- поглибити методологічні засади інституційних аспектів функціонування та розвитку ринку споживчих кредитів України в розрізі його сегментів;
- розкрити зміст та обґрунтувати макроекономічні передумови становлення та розвитку ринку споживчого кредитування;
- обґрунтувати етапи становлення та чинники розвитку ринку споживчого кредитування України.

Об'єкт дослідження є процеси формування та функціонування ринку споживчих кредитів в Україні.

Предмет дослідження теоретико- методичні підходи до розвитку ринку споживчих кредитів з урахуванням сучасних реалій національної економіки.

Методи дослідження. У роботі застосовано такі методи: історичний та логічний підходи – для дослідження теоретичних підходів до вивчення сутності ринку споживчого кредитування, його структурних елементів графічний, статистичних порівнянь – для аналізу тенденцій розвитку національного ринку споживчого кредитування та його сегментів.

Інформаційну базу дослідження становлять законодавчі та нормативно- правові акти, що регулюють кредитні взаємовідносини в Україні, звітні дані Національного банку України, Державної служби статистики України, банків України, офіційні статистичні дані Світового банку також монографічні дослідження та наукові публікації вітчизняних і зарубіжних авторів з проблематики дослідження.

Структура та обсяг роботи. Кваліфікаційна робота магістра складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел (63 найменування). Загальний обсяг роботи становить 81 сторінку. Основний зміст викладено на 74 сторінках. Робота містить 3 таблиці, 5 рисунків.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У першому розділі **«ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ СПОЖИВЧОГО КРЕДИТУВАННЯ»** розглянуто економічну сутність споживчого кредитування та нормативно-правове регулювання споживчого кредитування.

У другому розділі **«АНАЛІЗ ПРОЦЕСІВ РОЗВИТКУ БАНКІВСЬКОГО СПОЖИВЧОГО КРЕДИТУВАННЯ В УКРАЇНІ»** проаналізовано сучасний стан споживчого кредитування в Україні, споживчі позички ПАТ «МТБ Банк», методи оцінки кредитоспроможності фізичних осіб.

У третьому розділі **«НАПРЯМКИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ПРОЦЕСІВ ОБСЛУГОВУВАННЯ ПОЗИЧАЛЬНИКІВ БАНКІВ ПРИ СПОЖИВЧОМУ КРЕДИТУВАННІ»** показано вплив інформаційних технологій на розвиток дистанційного споживчого кредитування та визначення ефективності впровадження дистанційного кредитування в банку (на прикладі «МТБ Банк» в м. Одеса).

ВИСНОВКИ

Проведене дослідження дозволило зробити висновки, основні з яких такі:

1. Поняття «кредитний ринок» ґрунтується на його суб'єктно-об'єктному складі та визначається як сукупність регламентованих державою економічних відносин, що зумовлені рухом позикового капіталу між позичальниками і кредиторами на умовах принципів кредитування за можливої участі фінансових посередників. При цьому, об'єктом кредитного ринку виступає позиковий капітал, а суб'єктами ринку – особи, які беруть безпосередню участь у кредитних відносинах: кредитори, позичальники, посередники, гаранті та регулятор. Учасники кредитного ринку – особи, які здійснюють або будуть здійснювати кредитну діяльність на кредитному ринку: держава в особі державних органів управління, банківські та небанківські фінансові установи, суб'єкти господарювання та фізичні особи, нерезиденти. Основною передумовою формування кредитного ринку є розвинений інститут держави та, відповідно, його законодавче регламентування. Функції кредитного ринку – це прояв впливу кредитного ринку на економічне середовище, його суспільне призначення. Виходячи із механізму функціонування кредитного ринку та його впливу на діяльність економічних суб'єктів, функції класифікуються за рівнями світового господарства (функції мега- макро- та мікрорівня)

та за безпосередністю їх впливу на функціонування кредитного ринку (прямі та непрямі функції), що дає змогу конкретизувати суспільне та функціональне призначення кредитного ринку в економічному середовищі. Зважаючи на важливе значення та вплив кредитного ринку на сучасну національну економіку, поряд із традиційними функціями кредитного ринку, виокремлюються ще такі функції як: забезпечення міграції капіталу, макроекономічне регулювання економічних процесів, перерозподільну, посередницьку, інноваційну, забезпечення економії витрат обігу. Структура кредитного ринку – це сукупність соціально-економічних відносин і зв'язків між його складовими елементами. В основу структуризації кредитного ринку покладено часову, інституціональну, регіональну ознаки, за категоріями позичальників та організацією кредитних відносин.

2. Досліджено основні тенденції, які супроводжували розвиток кредитного ринку. Обґрунтовано, що на розвиток кредитного ринку впливали нормативно-правові та соціально-політичні чинники, однак найбільше впливали макроекономічні чинники: рівень ВВП, зміна валютного курсу, темп інфляції, рівень безробіття, середня заробітна плата тощо. Сучасний розвиток ринку споживчого кредитування формується під впливом поточної фінансово-економічної кризи та характеризується низкою проблем, які потребують невідкладного вирішення. У сегменті банківського кредитування такими проблемами є: скорочення обсягів довгострокового кредитування, зниження довіри населення до банківських установ, зростання вартості кредитів, значне зростання частки простроченої заборгованості, зниження ефективності кредитної діяльності банків України. У сегментах державного кредитування та кредитування іноземними економічними агентами відсутня оцінка ефективності наданих кредитів при низькій фінансовій дисципліні головних розпорядників кредитними коштами. Все це зумовлює гостру необхідність пошуку шляхів покращення функціонування та розвитку ринку споживчого кредитування. Ризики ринку споживчого кредитування – це ймовірність настання негативних подій у процесі провадження кредитної діяльності або в процесі реалізації посередницько-гарантійних відносин між суб'єктами кредитного ринку, наслідками яких є фінансові або моральні збитки суб'єктів цього ринку. Поглиблена класифікація ризиків кредитної діяльності виокремлює прямі і непрямі ризики в розрізі кредиторів кредитного ринку. Базовим ризиком кредитної діяльності є кредитний ризик, який супроводжує кредитні відносини від моменту їх укладання і може призвести до настання негативних наслідків для обох суб'єктів кредитних відносин. Рівень кредитного ризику вимірюється часткою проблемних кредитів у кредитному портфелі кредитора. Найбільше

кредитному ризику підлягають банківські установи, рівень якого залежить від якості сформованого ними кредитного портфеля.

3. Концептуальні засади удосконалення функціонування та розвитку кредитного ринку України спрямовані на налагодження ефективного функціонування та розвиток усіх сегментів кредитного ринку, на основі створення дієздатного регуляторного механізму та формування необхідного обсягу кредитних ресурсів та їх трансформації, для забезпечення потреб у кредитних коштах економічних суб'єктів та підвищення інвестиційних можливостей національної економіки, базуючись на дотриманні визначених принципів та системному застосуванні економічних та інституційних важелів й інструментів. Стратегічні напрями реалізації концептуальних засад розвитку кредитного ринку базуються на врахуванні комплексу нормативно-правових, фінансово-економічних, інституційно-організаційних та соціально-маркетингових заходів, що мають системний характер, і спрямовані на вдосконалення законодавчого регламентування функціонування кредитного ринку, його інституціонального середовища, відновлення темпів кредитування національної економіки через відновлення довіри населення до кредитних установ, що забезпечить стимулювання соціально-економічного розвитку держави. Фінансово-економічні заходи повинні налаштувати та запустити ринковий саморегулювальний механізм функціонування кредитного ринку, який безпосередньо залежав би від впливу чинників макроекономічного середовища. Основними заходами у цьому напрямі є: збільшення капіталізації банків через консолідацію банківського сектору; впровадження сучасних систем управління ризиками, зокрема, буфера консервації і контрциклічного буфера; використання сек'юритизації активів як механізму банківського ризик-менеджменту; впровадження уніфікованої методики оцінки кредито-спроможності позичальників; використання практики акумуляції непрофільних активів у спеціалізованих фондах управління; посилення контролю за дотриманням економічних нормативів резервування коштів, особливо з боку небанківських фінансових установ; визначати доцільність та ефективність використання кредитних ресурсів держави та іноземних кредиторів; забезпечити виконання планових показників повернення та надання державних кредитів головними розпорядниками бюджетних коштів.

АНОТАЦІЯ

Фаліс А.А. «Споживче кредитування: проблеми та перспективи розвитку в сучасних умовах».

Кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня магістра зі спеціальності «072 Фінанси, банківська справа та страхування» за магістерською програмою професійного спрямування.

Одеський національний економічний університет. – Одеса, 2018.

У роботі розглядаються питання соціальних аспектів споживчого кредитування, та їх роль у розвитку економіки, вплив інформаційних технологій на розвиток дистанційного споживчого кредитування. Вдосконалення механізму впровадження дистанційного кредитування як системи в цілому, так і окремих її складових.

В роботі досліджено економічну сутність та роль споживчого кредиту в економіці; проаналізовано законодавчу базу і можливості регулювання споживчого кредитування, сучасний стан споживчого кредитування, та його соціальний вплив; визначено місце споживчих кредитів в кредитному портфелі ПАТ «МТБ БАНК» та проведено аналіз щодо управління кредитним ризиком та методів його мінімізації; обґрунтовано шляхи вдосконалення в умовах становлення ринкової економіки окремих напрямів кредитування населення на споживчі потреби.

Ключові слова: споживче кредитування, дистанційний кредит, банки, скорінг, ризики.

ANNOTATION

Falys A "Consumer lending: problems and prospects of development in modern conditions".

Qualification work for obtaining an educational master's degree in the specialty "072 Finance, Banking and Insurance" under the master's program of professional direction.

Odessa National University of Economics. - Odessa, 2018.

The paper deals with the issues of social aspects of consumer lending, and their role in economic development, the impact of information technology on the development of distance consumer lending. Improvement of the mechanism of implementation of distance lending as a whole system, as well as its separate components.

In this work the economic essence and role of consumer credit in economy are investigated; analyzes the legislative base and possibilities of regulation of consumer lending, the current state of consumer lending, and its social impact; the place of consumer loans in the loan portfolio of PJSC "MTB BANK" was determined and an analysis was carried out on the management of credit risk and methods for its minimization; the ways of improvement in the conditions of formation of a market economy of certain directions of lending to consumer needs are substantiated.

Keywords: consumer lending, distance credit, banks, scoring, risks..